

DERDE ZONDAG VAN HET JAAR C

Nehemia 2:06

Lucas 4:14-22

Bennekom 2016

Het evangelie dat u zojuist hoorde voorlezen, is een zogenaamd openingsverhaal; het eerste verhaal na de doop van Jezus door Johannes en de bekoring in de woestijn. In zo'n narratief legt de evangelist uit hoe hij Jezus ziet, wat de bedoeling van zijn evangelie is en waar hij de nadruk op wil leggen.

Lucas zegt ons vandaag: voor mij is Jezus iemand, die de Schriften van het Oude Testament voor ons opent en die ons die teksten op een geheel nieuwe manier leert lezen. Ook ziet Lucas Jezus als een profeet. Voor hem staat Jezus in de rij van Elia en Elisa, van Jesaja en Amos. In Jezus leeft de geest van de profeten. De Geest de Heren komt aan het licht in alles wat Hij zegt en bij alles wat Hij doet. De Man uit Nazareth is vervuld van heilige Geest, bekleed met diens kracht.

Er lopen als het ware drie krachtige vertellijnen door het verhaal van vandaag. De eerste lijn is *zijn opvoeding*. Lukas weet, evenals Matteüs, dat Jezus geboren is in Bethlehem, maar getogen en opgevoed is in Nazareth. Van die opvoeding heeft hij blijkbaar onder andere de gewoonte overgenomen om op Sjabbatdagen naar de sjoel te gaan, de synagoge te bezoeken. Bij zijn opvoeding hoorde kennelijk ook het leren lezen. Ook hield het in: het kunnen functioneren tijdens de synagogendienst als een volwassen gelovige.

De gemeente beaamt dan ook dat hij in elk opzicht een echte zoon van Jozef is. Dat hij 'een aardje naar zijn vaartje' heeft. Want niet alleen de verwekking maakt iemand tot vader, maar vooral de zorg van de man voor het kind en de relatie die hij met zijn zoon opbouwt.

Wordt Jozef elders in het Nieuw Testament een Tsaddik genoemd, een Rechtvaardige, de hoogste religieuze titel die de Bijbel te vergeven heeft, Jezus zal diezelfde titel ook krijgen van de Romeinse hoofdman als hij ziet 'dat Jezus het hoofd buigt en zó sterft'. In dat alles is Jezus opgevoed in Nazareth, in het huis van Maria en Jozef.

De tweede vertellijn is *het omgaan van Jezus met de joodse Bijbel*. We hebben in de Kersttijd gelezen en gehoord, dat hij al als kind in de tempel zelfs met volwassen mensen goed mee kon komen als het ging om het verstaan van de Schrift. Hier in de synagoog functioneert hij niet alleen als iemand die vragen stelt, of als lector, maar zelfs als iemand die Gods woord gezaghebbend kan interpreteren en verkondigen.

Lucas weet dramatisch te vertellen hoe het er in de synagoog aan toe gaat. Het overhandigen van de Bijbelrol, het openen en het vinden van de juiste plaats om te lezen. Dat alles wordt uitdrukkelijk vermeld. En na het voorlezen: het weer dichtrollen van het boek, het teruggeven aan de dienaar en het gaan zitten als leraar. Vervolgens legt Lucas daarbij alle nadruk op de geladen spanning die er in de synagoog hing.

Vanwaar die spanning? Het is deze Sjabbat vermoedelijk de eerste keer dat Jezus hier als spreker optreedt; en in dit kleine plaatsje is hij met heel zijn familie bij Jan en Alleman bekend. Wat zal hij ervan gaan maken? Hoe zal hij het er van afbrengen?

Ik vraag me echter ook af: was er al iets bijzonders aan zijn lezen te merken? Lukas zegt daar niets over. Maar... hóé heeft hij eigenlijk gelezen? Hij wist toch dat hij de tekst zou gaan uitleggen als slaand op hemzelf!? Hoe lees je dan? Triomfantelijk? Dit gaat over mij!? Een tikkeltje verlegen? of juist zelfverzekerd? Of las hij misschien heel bescheiden en nederig, met zachte

stem of luid en duidelijk, zodat ieder het goed zou horen? Of zou zijn toon eerder eerbiedig hebben geklonken. In de trant van: wie ben ik dat mij dit grootse is overkomen, dat ik dit mag gaan doen?

Ja, hoe klonk het eigenlijk? Ik zou het waarachtig niet weten. Ik kan me er ook niet goed iets bij voorstellen, maar ik weet bijna zeker, dat de spanning die er in die ruimte hing, iets te maken moet hebben gehad met de manier waarop hij die Bijbeltekst voorlas.

Deze Jesajatekst is een van de weinige teksten, die Jezus zelf op zichzelf betrok. Ze zijn niet een nadere verklaring door de evangelist, zoals meestal gebeurt.

Deze gebeurtenis heeft dan ook verstrekkende gevolgen. Tot op de dag van vandaag heeft de Hebreeuwse Bijbel in de joodse gemeenschap het karakter van een compleet boek, een literair werk dat voltooid is en áf. Een boek dat betekenis in zichzelf heeft! Daar hoeft niets meer aan te worden toegevoegd om een wereldwijde religie te stichten en te voeden. Niemand in de synagoog zit te wachten op deel Twee van de Bijbel! 'Tenach' is in joodse kringen de naam van die samenbundeling van Thora, de Profeten en de Geschriften.

Door het optreden van Jezus in de synagoog van Nazareth kreeg die zelfde tekst van de Hebreeuwse Bijbel echter een nieuwe, een tweede betekenis. Alle letters, alle zinnen gingen a.h.w. reikhalzend staan naar een mogelijk tweede deel, naar een *Nieuw* Testament. In Christelijke kringen wordt de joodse Bijbel, de Tenach, dan ook aangeduid als 'het *Oude* Testament'.

[Volgens een gezaghebbende instantie in de Romeinse curie zijn er voor ons twee leeswijzen van de Hebreeuwse Bijbel mogelijke en geoorloofd: één leeswijze, samen met de Joden lezen in de Tenach als compleet boek, en een tweede leeswijze: samen met alle christenen lezen in het Oude Testament, als voorbereiding en voorafschaduwing van het Nieuwe, het Komen van Jezus. Wat een rijke en dubbele schat dat is, - dank zij Jezus - beseffen we als katholieke geloofsgemeenschap steeds nog maar nauwelijks. Hoe het ook zij;]

Komend jaar zal op de meeste zondagen Lucas ons Jezus laten zien als *de* Profeet, die de aloude geschriften voor ons opent. Jezus zal ons de kostbare parels uit dat boek laten zien. Parels, die in die akker van de joodse Bijbel verborgen liggen. Ook zal Hij ons helpen die goddelijke wijsheden in ons eigen geestelijk leven op te nemen en wáár te maken.

Met die laatste opmerking is de derde vertellijn aan het licht gekomen. Lucas ziet Jezus voortdurend als Profeet. Jezus is – zoals alle profeten – de getuige van Gods Erbarmen. Jezus heeft die Barmhartigheid Gods zelf gezien en ervaren en hij getuigt dan ook van Gods hartstochtelijke betrokkenheid bij het reilen en zeilen van ons mensen. Als de mens, als de wereld lijdt, voelt ook God intens die pijn; als de mens zich verheugt, ervaart ook de Eeuwige peilloosdiepe vreugde.

Want de Heilige – geprezen zij Hij – is niet en nooit de Onbewogen Albeweger van de Grieken, maar altijd de God van het waarachtig menselijk Leven, de God van Abraham, van Izaak en Jakob; de God van Sarah, van Rebekka, van Lea en Rachel, de Getrouwe van geslacht op geslacht, van iedere generatie, telkens weer opnieuw. Kortom Hij is in alle betekenissen van het woord Onze Lieve Heer.

Hij, die meeleeft met zijn mensen.
Zó zal Jezus Hem verkondigen i
in zijn gezegden, met zijn parabels
en in zijn doen en laten